

บทสรุป

ช้างเป็นสัตว์ที่คนไทยยกย่องว่ามีความสำคัญทางด้านความเชื่อและทางวัฒนธรรมมาช้านาน แต่ กระนั้นประเทศไทยก็จัดเป็นประเทศหนึ่งที่มีตลาดงาช้างที่ไม่มีการควบคุมใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยถูกพ่งเล็งว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาามากที่สุดในกระบวนการประเทศที่ลักลอบค้างาช้างอย่างผิดกฎหมาย สาเหตุหนึ่งของปัญหาการลักลอบล่างาช้างเองก็คือ การที่กฎหมายไทยอนุญาตให้มีการค้างาช้างบ้านได้ แต่ขาดมาตรการหรือกรอบข้อกฎหมายที่จะควบคุมตลาดค้างาช้างภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพหรือ แม้แต่จะควบคุมป้องกันการค้างาช้างเถื่อนที่เป็นงาช้างป่าของไทยซึ่งเป็นช้างเอเชียหรืองาช้างแอฟริกา จึง กลายเป็นช่องโหว่ที่ทำให้เกิดการสวมรอยลักลอบค้างาช้างในที่สุด

จากการสำรวจร้านค้าในย่านสำคัญๆ ในกรุงเทพมหานครพบว่า จำนวนร้านค้าที่ขายผลิตภัณฑ์งาช้างมีเพิ่มมากขึ้นและจำนวนผลิตภัณฑ์งาช้างที่วางขายก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน การสำรวจร้านขายผลิตภัณฑ์งาช้างนั้นได้กระทำสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม-เมษายน พ.ศ.2556 และระหว่างเดือนตุลาคมปีเดียวกันจนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2557 และทำการจดบันทึกจำนวนและชนิดของผลิตภัณฑ์งาช้างที่วางขาย

นอกจากนี้ผลการสำรวจยังพบว่า มีร้านเปิดใหม่ที่ขายผลิตภัณฑ์งาช้างและร้านค้าเดิมที่เริ่มนำผลิตภัณฑ์งาช้างมาวางขาย โดยจะทำการสำรวจและเก็บข้อมูลร้านค้าเหล่านี้อีกครั้งในรอบการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป ผลการเก็บข้อมูลเดือนมกราคม พ.ศ.2556 พบว่ามีจำนวนร้านค้าทั้งสิ้น 61 ร้านในกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ในแหล่งที่เคยถูกระบุว่ามีร้านค้าผลิตภัณฑ์งาช้าง หลังจากนั้นผลการเก็บข้อมูลในเดือนธันวาคมปีเดียวกันพบว่า จำนวนร้านค้าที่ขายผลิตภัณฑ์จากงาช้างเพิ่มขึ้นจาก 61 ร้านเป็น 105 ร้านในย่านเดิม อีกทั้งมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างเพิ่มสูงขึ้นถึงสามเท่าตัว จาก 5,865 ชิ้นเป็น 14,512 ชิ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตของตลาดการค้างาช้าง และผลิตภัณฑ์งาช้างที่วางขายมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะเป็นงาช้างบ้านเมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรช้างบ้านในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีช้างบ้านเพศผู้ประมาณ 1230 เชือก ซึ่งช้างบ้านเหล่านี้สามารถผลิตงาช้างได้ประมาณ 650 กิโลกรัมต่อปี หรืออาจจะน้อยกว่านั้น และเป็นงาช้างที่ขึ้นไม่ใหญ่นักเนื่องจากเป็นงาที่ได้จากการตัดปลายงาเป็นครั้งคราว ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าปริมาณจำนวนผลิตภัณฑ์งาช้างที่ขายในท้องตลาดทั่ว

กรุงเทพมหานครมีจำนวนมากกว่าปริมาณช้างที่ได้จากช้างบ้าน นอกจากนี้ขนาดของผลิตภัณฑ์งาช้างที่พบในการสำรวจตลาดบ่งชี้ว่ามีงาช้างขนาดใหญ่เข้าสู่ตลาดในประเทศไทยประกอบด้วยข้อมูลการจับยึดงาช้างผิดกฎหมายเป็นการยืนยันได้ว่ามีความพยายามเคลื่อนย้ายงาช้างแอฟริกันจากทวีปแอฟริกายังประเทศไทย

จากการสำรวจพบว่ามีย่านค้าที่ขายผลิตภัณฑ์งาช้างเพิ่มจำนวนขึ้นระหว่างช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล แม้ว่าพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ.2499 กำหนดว่าร้านค้างาช้างจะต้องลงทะเบียนมีใบอนุญาตในการค้างาช้างก็ตาม

จากสภาพการณ์ทั้งหมดข้างต้นบ่งชี้ว่าประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีส่วนลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์หรือไซเตส (CITES) ไม่ได้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเรื่องงาช้างซึ่งจัดทำขึ้นตามคำแนะนำจากที่ประชุมครั้งที่64 ของคณะกรรมการประจำไซเตส (CITES Standing Committee)

อย่างไรก็ดี แนวทางปฏิบัติที่รัฐบาลไทยจัดทำขึ้นนั้นไม่สามารถควบคุมการเติบโตของตลาดค้ำงาช้างในกรุงเทพมหานครได้ ตลาดค้ำงาช้างในประเทศไทยยังคงเฟื่องฟูและเป็นหนึ่งในตลาดที่ยังมีการค้าขายอย่างต่อเนื่องและมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีสินค้าจำนวนมากและขายให้นักท่องเที่ยวได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

หากต้องการให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ต่อการลักลอบค้ำงาช้างเถื่อนในประเทศไทย จำเป็นต้องก่อกระแสเพื่อลดความต้องการในตลาดค้ำงาช้างลง ในขณะเดียวกันก็ต้องทำให้กฎหมายมีผลในทางปฏิบัติมากขึ้นด้วยการยึดงาช้างเถื่อนเหล่านั้นไว้เป็นของกลางและจับกุมผู้ค้ำงาช้างเถื่อนอย่างจริงจัง ที่สำคัญที่สุดคือจะต้องเพิ่มความเข้มงวดทั้งด้านการปราบปรามและทางกฎหมายเพื่ออนุรักษ์ช้างป่าทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

-ประเทศไทยแสดงออกถึงความตั้งใจจริงในการเพิ่มมาตรการจัดการปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์จากสัตว์ป่าให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งงาช้างและผลิตภัณฑ์ที่มาจากสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยการบังคับกฎหมายที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายที่กำหนดให้ร้านค้าทุกร้านที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากงาช้างและงาช้างต้องลงทะเบียน

-ปรับปรุงกฎหมายปัจจุบันให้สามารถบังคับใช้และปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาไซเตสได้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินการให้เป็นไปตามคำมั่นที่รัฐบาลไทยให้ไว้ในการประชุมประเทศภาคีสมาชิกอนุสัญญาไซเตสเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556. ในประเทศไทย คือการยุติการค้างาช้างภายในประเทศ

-เพิ่มความคุ้มครองภายใต้กฎหมายไทย เป็นกรณีเร่งด่วนเพื่อปกป้องช้างแอฟริการวมถึงสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อื่นๆ ที่ขึ้นทะเบียนตามข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาไซเตสแม้ว่าขณะนี้กฎหมายปัจจุบันของไทยมีผลในการคุ้มครองช้างแอฟริกาภายใต้อนุสัญญาไซเตสก็จริง แต่กฎหมายไทยไม่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐเข้าจับกุมและยึดงาช้างเถื่อนเมื่อสินค้านั้นเข้ามาในประเทศไทยแล้ว

การแก้ปัญหาทำได้โดยเพิ่มช้างแอฟริกาและรายชื่อสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์อื่นๆ ที่ขึ้นทะเบียนตามข้อตกลงภายใต้อนุสัญญาไซเตสเข้าไปในบัญชีรายชื่อสัตว์คุ้มครองภายใต้ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535. ส่งผลให้การค้างาช้างแอฟริกาเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

-หากประเทศไทยยังอนุญาตให้มีการค้าขายงาช้างภายในประเทศ จำเป็นต้องเพิ่มการบังคับใช้กฎหมายเพื่อปฏิบัติตามมติที่ประชุมอนุสัญญาไซเตส CITES ที่ 10.10 Rev. CoP16 อย่างเข้มงวดให้เกิดความชัดเจนตรวจสอบได้ว่างาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างทุกชิ้นได้มาอย่างถูกกฎหมาย และหากไม่สามารถตรวจสอบได้หรือมีที่มาไม่ชอบด้วยกฎหมายสินค้านั้นต้องถูกนำออกจากตลาดทันที -หากผู้ค้างาช้างไม่มีเอกสารการขึ้นทะเบียนแสดงแหล่งผลิตหรือคำผลิตภัณฑ์ทำจากงาช้างและหลักฐานที่มาของงาช้างตามข้อกำหนด เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจควรยึดชิ้นส่วนงาช้างหากไม่มีหลักฐานข้างต้น -ประเทศไทยควรมีระบบการ

ลงทะเบียนช้างเลี้ยงที่ครอบค้อม รวมทั้งการเก็บตัวอย่างพันธุกรรมและมีการขึ้นยื่นพ้อพันธุและแม่พันธุ์ของช้าง
เกิดใหม่ รวมทั้งมีการตรวจสอบรายปี

มาตรการเหล่านี้จะช่วยให้สามารถตรวจสอบงาช้างที่มีแหล่งที่มาจากช้างบ้านได้

-จัดให้มีการตรวจสอบและลงทะเบียนงาช้างของกลางที่เจ้าหน้าที่จับยึดได้จนถึงปัจจุบันอย่างไร้เงา
เพราะหลังจากที่เจ้าหน้าที่จับยึดงาช้างของกลางเหล่านั้นไปแล้วไม่มีระบบควบคุมหรือตรวจสอบของกลาง จึง
เห็นสมควรให้เพิ่มความรัดกุมหลังการยึดงาช้างของกลางด้วยการแสดงหลักฐานทั้งหมดต่อสาธารณะ และจัดให้
มีคนกลางเข้ามาทำหน้าที่ลงทะเบียนรวมทั้งตรวจสอบงาช้างของกลางเหล่านี้เพื่อความโปร่งใส ดังนั้นในการจับ
ยึดงาช้างครั้งต่อไป ประเทศไทยจำเป็นต้องใช้มาตรการนี้เพื่อให้เกิดความรัดกุม

-ให้หน่วยงานที่ใช้บังคับกฎหมายมีอำนาจสืบค้น บังชี้ และมีอำนาจยับยั้งขัดขวางการค้างาช้างแอฟริกา
ที่มีอยู่ในประเทศไทยได้โดยใช้วิธีการนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งหน่วยงานในประเทศไทยสามารถทำได้ ปัจจุบัน
เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการยับยั้งขัดขวางได้เฉพาะการนำเข้าที่ด่านตรวจเท่านั้น แต่ขอบเขตอำนาจของเจ้าหน้าที่ยัง
ขาดความชัดเจนสำหรับกรณีที่งาช้างแอฟริกาถูกลักลอบนำเข้าประเทศไทยมาแล้ว - แก้กฏระเบียบให้
เจ้าหน้าที่มีอำนาจจับยึดงาช้างเดือนได้ทันทีที่มีการตรวจพบ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถขยายผลการ
สืบสวนพิจารณาใช้มาตรการเช่นการล่อซื้อเพื่อให้รู้ถึงต้นตอของตัวการและเอาผิดกับกลุ่มอาชญากรค้า
งาช้างเดือนได้

.....